	4. https://www.shs-conferences.org - System performance indicators of regional economic security 5. https://dspace.kpfu.ru - Economic Security Policy of the Russian Federation 6. https://www.researchgate.net - Threats to economic security of the region 7. https://journals.aserspublishing.eu - Economic Security of Regions
7.	O'quv dasturi Oliy ta'lim yo'nalishlari va mutaxassislari bo'yicha O'quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi Kengashining 2023- yil 29-avgustdagi 4-sonli bayonnomasi bilan ma'qullangan namuna asosida ishlab chiqilgan va Termiz iqtisodiyot va servis universiteti Kengashining 2024 yil 30 avgustdagi 1/3-sonli bayonnomasi bilan tasdiqlangan.
8.	**Fan/modul uchun mas'ul:** **T.A.Mamadjanova** – TerDU, "Iqtisodiyot" kafedrasi dotsenti, iqtisodiyot fanlari falsafa doktori.
9.	**Taqrizchilar:** **O.Q.Xatamov** – TerDU. Kompyuter va dasturiy injenering kafedrasimudiri, i.f.d., professor. **Abdulxaeva G.M.** – TerDU. Turizm va mehmonxona xo'jaligi kafedrasi mudiri, i.f.f.d., dotsent

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

TERMIZ IQTISODIYOT VA SERVIS UNIVURSITETI

«TASDIQLAYMAN»
Termiz iqtisodiyot va servis universiteti rektori ________ A.Sattorov
2024 yil "30" 08

Ro'yxatga olindi: №MD-70410102-2.1
2024 yil "30" avgust

DAVLATNING IQTISODIY XAVFSIZLIGI

O'QUV DASTURI

Bilim sohasi:	400000 – Biznes, boshqaruv va huquq
Ta'lim sohasi:	410000 – Biznes va boshqaruv
Magistratura mutaxasisligi:	70410102 – Iqtisodiyot

Termiz – 2024

Fan/modul kodi *DIHM05*		O'quv yili 2024-2025	Semestr 1	ECTS-kreditlar 5.0	
Fan/modul' turi talaba tanlov fani		Ta'lim tili O'zbek/rus		Haftadagi dars soatlari 6	
1.	**Fanning nomi**	**Auditoriya mashg'ulotlari (soat)**		**Mustaqil ta'lim (soat)**	**Jami yuklama (soat)**
	Davlatning iqtisodiy xavfsizligi	**60**		**90**	**150**

2.

I. Fanning mazmuni

Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarda zamonaviy bozor iqtisodiyoti sharoitida davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlash tizimini amal qilishi vaxavfsizlikni ta'minlashning nazariy va amaliy tomonlarini, davlatning iqtisodiy xavfsizliginibaholashga oid nazariy bilim va amaliy ko'nikmalarga ega bo'lgan zarur bilimlar bilan qurollantiradi.

Fanning vazifasi – talabalarda zamonaviy bozor iqtisodiyoti sharoitida davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlash borasida bilim va ko'nikmalarni shakllantirishdan iborat.

II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)

II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

1–mavzu. "Davlatning iqtisodiy xavfsizligi" fanining predmeti va vazifalari

"Davlatning iqtisodiy xavfsizligi" va uning tarkibi. Fanning tuzilishi va uning iqtisodiy fanlar tizimida tutgan o'rni hamda boshqa o'quv fanlar bilan bog'liqligi. Davlatning iqtisodiy xavfsizligining mohiyati va tarkibiy elementlari. Fanning iqtisodiy islohotlar davridagi maqsadi va asosiy vazifalari.

2 – mavzu. Davlatning iqtisodiy xavfsizligini tartibga solishning huquqiy-me'yoriy asoslari

Davlatning iqtisodiy xavfsizligini tartibga soluvchi asosiy huquqiy-me'yoriy xujjatlarning tarkibi. Davlatning iqtisodiy xavfsizligini tartibga soluvchi asosiy huquqiy xujjatlarning tuzilishi. Davlatning iqtisodiy xavfsizligiga oid huquqiy hujjatlarning maqsad va vazifalari.

3–mavzu. Davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlovchi organlar faoliyati

Davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlovchi organlar faoliyati tizimi. Davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlovchi organlar faoliyatining maqsad va vazifalari. Davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlash konsepsiyasi va uning asosiy yo'nalishlari.

•taqdimot tayorlash;

•turli darajagidagi testlarni o'tkazish;

so'rov o'tkazish.

5.

VII. Kreditlarni olish uchun talablar:

Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha test yoki yozma ishni muvaffaqiyatli topshirish.

6.

Asosiy adabiyotlar:

1. Кардашова И.Б. Основы теории националной безопасности. Учебник. М.: Юрайт, 2018. – с. 302
2. Безденежных.Т.И. Шарафанова Э.Э. выявление и нейтрализация угроз экономической безопасности учебное пособие. спб. изд-во СПУГУ, 2018. – 92 с.
3. Mc Connell, Brue. Economics. 17th edition. Mcgraw-hill/Irwin, USA, 2014.
4. A Azizov N.P. Davlat va huquq nazariyasi. Darslik. - T.: Akademiya, 2018.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Konstituциясi. - T.: O'zbekiston, 2023.y.
2. O'zbekiston Respublikasining Qonuni. O'zbekiston Respublikasining Mudofaa Doktrinasi to'g'risida 2018 yil 9 январ, O'RQ-458-son.
3. Литвинов В.А. Основы националный безопасности России. - М., 2018. – с. 320.
4. Абулқосимов Ҳ.П. Давлатнинг иқтисодий хавфсизлиги. Ўқув қўлланма. - Т.: Академия, 2012. - 351 б.
5. Чувилова О.Н., Романюта И.В., Берсей Д.Д., Ионов Ч.Х.-Б., Рыбина Ю.В. Регионалные аспекты экономической безопасности страны в условиях глобализации. - М.: Проспект, 2017. – с. 94.
6. Криворотов В.В. Экономическая безопасност государства и регионов. Учебное пособие. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2015. – с. 350.
7. Сенчагов В.К. Экономическая безопасност: геополитика, глобализация, самосохранению и развитие /Институт экономики РАН. -М.: ЗАО "Финстатинформ", 2002. – 128 с.

Axborot manbaalari

1. www.gov.uz – O'zbekiston Respublikasi xukumat portali.
2. www.lex.uz – O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi.
3. www.tradingeconomics.com – экономические показатели

3.	**V. Fan o`qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)** **Talaba bilishi kerak:** • davlatning iqtisodiy xavfsizligining nazariy asoslari, davlatning iqtisodiy xavfsizligini o'rganishning asosiy tadqiqot usullari va uni shakllanish omillari; davlatning iqtisodiy xavfsizligi siyosatini amalaga oshirishning mazmuni va shakllari to'g'risida ***tasavvurga ega bo'lishi*; (bilim)** • davlatning iqtisodiy xavfsizligining nazariyasi asosiy tushunchalari va toifalarini amaliy mashg'ulotlarda va ilmiy tadqiqotlarda qo'llashi; davlatning iqtisodiy xavfsizligi darajasini belgilovchi tizim indikatorlaridan foydalanib davlatning iqtisodiy xavfsizligi darajasini baholash va uning hal qiluvchi omillarini aniqlash;jahonda, mamlakatda yuzaga kelgan jarayonlar va hodisalarni strategik tahlil qilish usullari, ularning davlatning iqtisodiy xavfsizligi tizimiga ta'sirini; •davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlash va iqtisodiy rivojlanishining eng muhim jihatlarini tartibga soladigan ionun hujjatlari va ionun osti hujjatlarida zarur bo'lgan iqtisodiy ma'lumotlarni topish va ulardan foydalanishni ***bilishi va ulardan foydalana olishi*; (ko'nikma)** • talaba davlatning iqtisodiy xavfsizligiga tahdidlarni amalga oshirilishidan ko'rilgan zararni baholash; davlatning iqtisodiy xavfsizligi darajasini belgilovchi tizim indikatorlaridan foydalanib davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashdagi pul-kredit, fiskal va tashqi iqtisodiy siyosat darajasini monitoring qilish va baholash; davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlash sohasidagi iqtisodiy hodisalar va jarayonlarni tavsifini, tahlil qilish, talqin qilish, statistik va analitik materiallarni qayta ishlash; iqtisodiy jarayonlarning mohiyatini ongli ravishda tushunish, shu sharoitda oqilona, shaffor hatti-harakkat qilish, hayotdan olgan bilim va tajribadan va kasbiy faoliyatdan samarali foydalanish ***malakasiga ega bo'lishi kerak.(malaka)***
4.	**VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:** •ma'ruzalar; •real vaziyatga asoslanadigan amaldagi ishlarni baholash; •esse, tezis va maqolalar yozish; •vaziyatli topshiriqlarni (keys-stady) yechish; •jarayonli-yo'naltirgan ta'lim; •muhokamalarda qatnashish; •kichkina guruhlarda ishlash; •loyiha ishi bajarish; •mustaqil ishlarni baholash;

	4–mavzu. Davlatning iqtisodiy xavfsizligiga tahdidlar Davlatning iqtisodiy xavfsizligiga ichki tahdidlar. Davlatning iqtisodiy xavfsizligiga tashqi tahdidlar. Xufyona iqtisodiyotning mazmuni, vujudga kelish sabablari va unga qarshi kurash usullari. Korrupsiya va unga qarshi kurash. **5–mavzu. Davlatning iqtisodiy xavfsizligi holatini baholashning asosiy mezon va ko'rsatkichlari** Davlatning iqtisodiy xavfsizligi holatini baholovchi ko'rsatkichlar tasnifi. Davlatning iqtisodiy xavfsizligi ko'rsatkichlarini hisoblashning asosiy usullari. Davlatning iqtisodiy xavfsizligi ko'rsatkichlarining chegaraviy qiymatlari. Davlatning iqtisodiy xavfsizligining asosiy ko'rsatkichlari tahlili. **6–mavzu. Favqulotda xolatlarda davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlash yo'llari** Favqulotda holatlar va ularning tasnifi. Pandemiyaning davlatning iqtisodiy xavfsizligiga ta'siri. Pandemiya sharoitida davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashdagi choralari. Favqulotda holatlar sodir bo'lgan davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashdagi ustuvor vazifalari. **7–mavzu. Davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashning xorij tajribasi** Xorijiy mamlakatlarda davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlash maqsadlari. Davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashning SHimoliy Amerika (AQSH, Kanada) tajribasi. Davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashning yevropa ittifoqiga a'zo davlatlar (Germaniya, Fransiya, Ispaniya, Italiya) tajribasi. Davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashning Rossiya, Xitoy, Yaponiya tajribasi. **8–mavzu. Davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashda pul-kredit siyosatining o'rni** Davlatning pul-kredit siyosati mohiyati va vazifalari. Davlatning pul-kredit siyosatini tartibga solishdagi choralari. Davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashning pul-kredit siyosati mexanizmi. **9–mavzu. Davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashda fiskal siyosat** Davlat fiskal siyosatining maqsad va vazifalari. Fiskal siyosatni amalga oshirishning samarali dastaklari. Davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashda fiskal siyosatning ustuvor yunalishlari.

10–mavzu. Davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashda tashqi iqtisodiy faoliyat siyosati

Tashqi iqtisodiy faoliyat va milliy manfaatlar. O'zbekistonning jahon iqtisodiy tizimidagi tutgan o'rni va uning manfaatlariga tahdidlar. Bojxona siyosatining davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashdagi vazifalari. O'zbekistonning xalqaro tashkilotlarda ishtiroki va milliy manfaatlarni himoya qilishi.

11–mavzu. Davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashda kiber xavfsizlik

Axborot texnologiyalarning iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlashdagi o'rni. Axborot texnologiyalarda xavfsizlik tizimlari. Kiber xavflarning iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlashdagi tahdidlari. Kiber xavfsizlikni ta'minlash yo'llari.

III. Amaliy mashg'ulotlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. "Davlatning iqtisodiy xavfsizligi" fanining predmeti va vazifalari.
2. Davlatning iqtisodiy xavfsizligini tartibga solishning huquqiy-me'yoriy asoslari.
3. Davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlovchi organlar faoliyati.
4. Davlatning iqtisodiy xavfsizligiga tahdidlar.
5. Davlatning iqtisodiy xavfsizligi holatini baholashning asosiy mezon va ko'rsatkichlari.
6. Favqulotda holatlarda davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlash yo'llari.
7. Davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashning xorij tajribasi.
8. Davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashda pul-kredit siyosatining o'rni.
9. Davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashda fiskal siyosat.
10. Davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashda tashqi iqtisodiy faoliyat siyosati.
11. Davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashda kiber xavfsizlik.

Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurulmalari bilan jihozlangan auditoriyada bir akademik guruhga bir o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi lozim. Mashg'ulotlar faol va interaktiv usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. SH.Mirziyoyev. "Yangi O'zbekiston strategiyasi" nomli asarida xavfsizlik masalari bo'yicha fikrlarini o'rganish.
2. Pandemiyaning davlat iqtisodiy xavfsizligiga ta'siri va davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashdagi choralari.
3. O'zbekistonning xalqaro tashkilotlarda ishtiroki va milliy manfaatlarni himoya qilishi.
4. Tashqi iqtisodiy faoliyat va milliy manfaatlar.
5. Tashqi iqtisodiy xavfsizlik va mamlakatning raqobatbardoshligini ta'minlash.
6. Korrupsiyaga qarshi kurash bo'yicha xalqaro qonunlar va qarorlarni O'zbekistonda ratifikatsiya qilishning ahamiyati.
7. Korrupsiyaga qarshi kurashning iqtisodiy-siyosiy va ijtimoiy-huquqiy mexanizmlari.
8. Xalqaro miqyosdagi korrupsiyaga bo'lgan munosabat (Davlatlar misolida).
9. Shaxsning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlash yo'llari.
10. Korxona va tadbirkorlik faoliyati iqtisodiy xavfsizligi.
11. Iqtisodiyotning real sektorida xavfsizlikni ta'minlash.
12. Iqtisodiyotni innovatsion rivojlanish yo'liga o'tishidagi xavfsizlik shartlari.
13. Energetika sohasidagi xavfsizlikni ta'minlash.
14. Ekologik xavfsizlikni ta'minlash - iqtisodiy rivojlanishning muhim omili.
15. Axborot xavfsizligini ta'minlashning o'ziga xos xususiyatlari.
16. Xufyona iqtisodiyotning mazmuni, vujudga kelish sabablari va unga qarshi kurash usullari.
17. Xo'jalik faoliyatining moliya, pul-kredit sohasidagi iqtisodiy xavfsizligi.
18. O'zbekistonda korrupsiyaga oid qonunlar va qarorlar tasnifi.
19. Davlat iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashning Kanada tajribasi.
20. Davlat iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashning AQSH tajribasi.
21. Davlat iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashning Rossiya tajribasi.
22. Davlat iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashning Xitoy tajribasi.
23. Davlat iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashning Yaponiya tajribasi.
24. Davlat iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashdagi konsepsiya va uning asosiy yo'nalishlari.
25. Davlatning iqtisodiy xavfsizligi holatini baholashning asosiy mezon va ko'rsatkichlari taxlili.
26. Davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashda tashqi iqtisodiy faoliyat siyosati.

Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan referatlar tayyorlash va uni taqdimot qilish tavsiya etiladi.